

Allaffissornikkut ingerlatsiviup atugarisai aaqqissugaaneralu pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiamik siunnersuut. Ullumikkut pisortaqarfeqarnikkut aaqqissugaanerput nukissanik atuiffiulluarlunilu inuiaqatigiit angissusaannut kulturiannullu naleqqussagaava.

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Allaffissornermi ingerlatsinikkut atugarisat aaqqissugaanerlu pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuummut Naalakkersuisut qujapput. Inatsisartuni oqallissutissaqqissorujussuovoq. Arlallit pissutigalugit oqallissutissaqqippoq.

Aaqqissugaanermik aaqqissuusseqqinneq kommuninik ikinnerusunik nukittunerusunillu pilersitsinissamik, kiisalu suliassat qitiusumit kommuninut innuttaasunut qanillisillugit nuukkiartuaarneqarnissaannik aalajangiinikkut 2009-mit atuutilersumik aallartinneqartoq naammassileruttorparput.

Ukiuni tulliuuttuni aningaasartuuteqaleriartuinnassaagut, kiisalu amerlanerusut ilinniagaqalernissaannik suliffeqarnissaannillu, kiisalu ikinnerusut amerlanerusunik pilersuisuuleriartorfigisaannik qularnaariffiusumik inuiaqatigiinnik imminnut napatissinnaanerusunik pilersitsisariaqartorujussuussalluta. Ullumikkut pisortat suliassaqaarfia angereeqaaq aningaasaqarnerullu namminersortunut tunngasortaata anneruleriartornissaa pisariaqartipparput, naak pisortat suliassaqaarfiisa ilaat utoqqaat amerliartornerisa kingunerisaannik ukiuni tulliuuttuni inittuneruleriartortussaagaluartut.

Tamakku tamarmik ilaatigut kinguneraat

- aamma pisortat suliassaqaarfiata naammassisaqarnissamik ingerlaavartumik ineriartortitsisariaqarnissaa,
- politikikkut sukannernerusumik pingaarnersiuisinnaassaagut, tassunga ilanngullugit ”nice to have” (pilerigisat) aamma ”need to have” (pisariaqartitat) immikkoortissinnaassallugit,
- aningaasat Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu suliassat isumagineqarnissaannut atorpeqartut atorlugit politikikkut angorusutat anguneqarsinnaanersut aaqqissuusaa sumik uuttortassavarput,
- suliassat allaffissornermi maanna siunissamilu isumagineqartussat malillugit, nunatsinnilu tunngaviusut aallaavigalugit allaffissorneq ilusilersussavarput, ass. Danmarkimi qanoq iliortarneq maliinnarlugu pinnata.

Allaffissornikkut ingerlatsivitta atugassaqaartitaanera aaqqissuussaaneralu nalaakkersuinikkut aalajangigaapput inatsisiliornerit aamma naalakkersuinikkut kissatit piumasaqaatillu assigiinngitsut tunngavigalugit. Taakkununga ilaapput, uagut naalakkersuinikkut allaffissornitsinnit ingerlatsivimmik saaffigininnernut assigiinngitsunut soorlu § 37-ikkut apeqqutinut, isumasioqatigiinnermut il.il. atuisarnerput

Taamaattumik uagut naalackersuineramik ingerlatsisutut siullertut uatsinnut qiviaqqaartariaqarpugut. Allaffissornermut taassumalu annertussusianut tungavissiisuuvugut. Aalajangiiffigisassatut siunnersuutit apeqqutillu imarisaat annertussusaallu inuiaqatigiinni suliassatsinnut naapertuuppat - imaluunniit nukissat taakkununga atorneqartut ilaat siunertanut allanut iluaqutigineqarsinnaagaluarpat? Apeqqut taanna soorunami Naalackersuisut akissallugu aalajangigassarinnigilaat apeqqutissaqqipporli.

Inatsisit amerliartuinnarput tamatumunngalu peqatigitillugu katitigaanerulersimallutik. Taamaattumik uagut naalackersuineramik ingerlatsisut tamatigut inatsisissatut siunnersuuteqaraangatta, siusinnerusuminngarnit annertunerusumik nalilertassavarput, inatsit nutaaq allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu nammatassanut tamakku nassatarisaannut sanilliullugu qanoq naleqarnerutiginersoq aamma allanut katitigaanerunersoq, taamatut inatsisip nutaap allaffissornermut inuiaqatigiinnullu kingunerisassai. Taamaattumik uagut naalackersuineramik ingerlatsisut annertunerungaartumik inuiaqatigiit pisariaqartitat siunissami isiginiarnerussavavut paarlattuanik nunani skandinaviamiittuni allani inatsisiliornerit suut atuutsilerneqarsimanersut pinnagit, tamakkumi nalinginnaasumik kommuninut namminersorlutillu oqartussanut allaffissornikkut ingerlatsissallugit ajornakusoortarmata.

Taamatut assut allanut attuumassuteqartorujussuarnik inatsisiliornivut, sulisut qaffasissorujussuarmik ilinniagaqarsimasut pisariaqartippaat. Ukiuni kingullerpaani qaffasissorujussuarmik ilinniagaqarsimasut sulisut amerlinikuupput, oqaatsinik pingasunik atuisinnaasut. Tamatuma kingunerisimavaa eqaannerujussuarmik allaffissornermik ingerlatsilernikuugatta innuttaasunut, suliffeqarfinnut - nuna tamakkerlugu soorluttaarlu nunani tamalaani, kiisalu naalackersuinnikkut ingerlatsiviusumut iluaqutaasumik. Taamaattumik nunatta allaffissornerullu ineriartorneranut pingaaruteqarluinnarpoq uagut sivisuumik inuusuttut akornanni ilinniagaqarsimanissamik killiffimmik qaffassaaniarluta oqimaatsumik suliqaannarnissarput ingerlatissagipput - apeqqutaatinnagu tamakku maani nunattaluunniit avataani ilinniagaqarnersut.

Uagut nammineq allaffissornikkut ingerlatsisutut pissusilersornitsinnut aamma qaffasinnerusumik ilinniagaqarnikkut killiffimmut isornartumik akuujartornerput naammangilaq. Allaffissornikkut ingerlatsivimmi atugarisanut aaqqissugaanerannullu tunngatillugu aningaasaqarnikkut ajornartorsiorneq qaangerniarlugu nutaanik eqqarsassaagut. Nutaanik eqqarsartilluta Namminersorlutik Oqartussani allaffissorneq kisiat pinnagu nunatsinnili pisortat suliassaqarfiat tamaat isiginiassavarput.

Taamaattumik ulluni 4. aamma 5. juni 2015 ataatsimeersuartitsisoqarnissaa Naalackersuinnikkut Ataqaatigiissaarisooqatigiit suliniutigaat. Ataatsimeersuarnerup siunertaa "nunatsinni kommuninilu aalajangiisartut ataatsimoortinnissaat pisortat ingerlatsiviata aaqqissugaaneranut periutsit anguniakkallu pillugit killiffissioqqullugit oqallisiginneqqullugillu".

Allaffissornerup naleqqussarneqarsinnaaneranut periarfissaq unaasinnaavoq kommuninut Namminersorlutillu Oqartussanut ataatsimoorussanik kiffartuussivinnik atuutsitsilersinnaanissaq. Kommuninut Namminersorlutik Oqartussannullu ataatsimut sullissiveqarnermi siunertaavoq pitsaannerusumik pisarinnerusumillu sullissinissap qularnaarneqarnissaa. Tamanna inuiaqatigiinnut tamarmiusunut iluaqutaassaaq, kiisalu innuttaasut, inuusutissarsiortut politikimillu ingerlatsineq pitsaasumik pilertortumillu sullinneqalissallutik. Taamaaliornikkut pisortani allaffissornermi nukissat pitsaannerusumik atorneqalissapput marloriaammillu allaffissorneq pinngitsoorneqarluni. Aammattaaq sulisut iluarisimaarinninnerulernissaat siunertaavoq, taamaaliornikkut taakku pitsaangorsaanernut pisariillisaanernullu peqataanerminnik suliamik ilisimannittumik naammagisimaarinnilissammata.

Digitalinngortitsineq pisortani allaffissornermik nutarterinissamik ilungersuuteqarnermi pingaarutilittut atortuullunilu atortuussaaq. Pingaartumik pisortani allaffissornermi suliasat nukissat ikinnerusut atorlugit isumagineqalernissaannut iluaqutaassaaq.

Taamaattumik pisortani suliasaqarfimmik nutarterinissamut digitalinngortitsinermik suliniutit arlallit Naalakkersuisunit aallartinneqareerput. Digitalinngortitsineq aaqqissugaanikkut allannguinnermik ilallugu naatsorsuuserinnermut tunngasuni pisariillisaaqataaffiullunilu pitsanngorsaaqataaffiuvoq. Tamatuma saniatigut pisortani allaffissornermi peqqinnissaqarfimmilu napparsimasunik suliarinninnermi video atorlugu attaveqatigiittarneq piviusunngortinneqarpoq. Tamatuma ilaatigut angalanermut aningaasartuutit ikilineri nassatarai. Tamanna digitalimik ineriartortitsinermik ingerlatsiinnarnissatsinnut, kiisalu aaqqissugaanikkut pisarialimmik naleqqussaanissamut sapiissuseqarnissatsinnut assersuutissaavoq. Inuiaqatigiinni digitalikkut ineriartorneq, tassunga ilanngullugu pisortani allaffissornerq pillugit pitsaasumik kultureqalernissarput politikeritut qularnaartariaqarparput.

Inuiaqatigiittut unammilligassarujussuit periarfissallu politikikkut allaffissornikkullu pitsaasumik aqunneqartariaqarput, ataatsimut anguniakkiorfiusariaqarlutik, kiisalu taakku aallaavigalugit anguniakkat oqaasertalersorneqartariaqarlutik, nunatsinni innuttaasunut iluaqutaasussamik periusissianik piviusunngortitsiviullutik.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalakkersuisut sinnerlugit oqaaseqarnissaq ingerlateqqippara naggasiutigalugulu allaffissornermi qanoq nutarterneqarsinnaanera pillugu pitsaasumik kingunilimmillu oqallinnissaq qilanaaralugu, taamaalilluni allaffissornermi atukkat aaqqissugaanerlu inuiaqatigiit angissusiannut, kulturiannut unammilligassaannullu naleqqussarneqarsinnaanngorlugit.